

8/2018

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS • Vahvistetut lait 2 • Hallituksen esitykset 2 • Valtioneuvoston asetukset 5
• **OIKEUSTAPAUKSET** • Korkein oikeus 5 • Korkein hallinto-oikeus 8 • KKO:n valitusluvut 15

➔ VAHVISTETUT LAIT

● Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta (849/2018)

HE 92/2018 vp
SiVM 7/2018 vp
EV 90/2018 vp

Laki tuli voimaan 12.11.2018.

Lain muutoksilla saatettiin kansallisesti voimaan tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla suojattujen tiettyjen teosten ja muun aineiston sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi sallittuja käyttötarkoituksia koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi.

● Säteilylaki ja siihen liittyvät säädösmuutokset (859–865/2018)

HE 28/2018 vp
TyVM 7/2018 vp
EV 74/2018 vp

Lait tulivat voimaan 15.12.2018.

Lailla pantiin täytäntöön Euroopan unionin uusi säteilyturvallisuusdirektiivi. Eräitä asetustasoisia säännöksiä ja Säteilyturvakeskuksen ohjeita siirrettiin lain tasolle uuden perustuslain edellyttämällä tavalla.

● Laki luottolaitostoinnasta annetun lain 1 ja 12 luvun muuttamisesta, laki sijoituspalvelulain 13a luvun 2 §:n muuttamisesta, laki luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain 6 ja 8 luvun muuttamisesta, Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain 18 ja 21 §:n muuttamisesta, laki osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain 23 ja

30 §:n muuttamisesta ja laki säästöpankkilain muuttamisesta (866–871/2018)

HE 112/2018 vp
TaVM 14/2018 vp
EV 93/2018 vp

Lait tulivat voimaan 15.11.2018.

Muutoksilla pantiin täytäntöön Euroopan unionin kriisinratkaisudirektiiviin joulukuussa 2017 tehdyt muutokset velkojen maksunsaantijärjestyksen osalta.

● Laki rikoslain muuttamisesta, laki pakkokeinolain 10 luvun muuttamisesta ja laki poliisilain 5 luvun muuttamisesta (874–876/2018)

HE 30/2018 vp
LaVM 4/2018 vp
EV 80/2018 vp

Lait tulivat voimaan 15.11.2018.

Lakimuutoksilla saatettiin Suomen lainsäädäntö vastaamaan vaatimuksia, jotka johtuvat terrorismin torjumisesta sekä neuvoston puittepäätöksen 2002/475/YOS korvaamisesta sekä neuvoston päätöksen 2005/671/YOS muuttamisesta tehdystä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä 2017/541/EU.

● Laki valtion virkamieslain muuttamisesta, laki tasavallan presidentin kansliasta annetun lain muuttamisesta, laki tuomioistuinlain muuttamisesta, laki korkeimmasta oikeudesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta, laki korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 11 ja 14 §:n muuttamisesta, laki oikeudenkäynnistä vakuutus-oikeudessa annetun lain 16 §:n muuttamisesta, laki sotilas-oikeudenkäyntilain muuttamisesta, laki puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta ja laki Suomen Pankin

virkamiehistä annetun lain muuttamisesta (883–891/2018)

HE 77/2017 vp
PeVL 42/2017 vp
HaVM 8/2018 vp
EV 81/2018 vp

Lait tulevat voimaan 1.1.2019.

Valtion virkaan ja virkasuhteeseen nimittämistä koskevaan päätökseen saa lähtökohtaisesti hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Nimityspäätöksistä ei voi kuitenkaan valittaa, jos nimitystoimivalta kuuluu tasavallan presidentille tai valtioneuvoston yleisistunnolle, päätös koskee nimitysmistä enintään kahden vuoden määräajaksi taikka virka tai virkasuhde täytetään lain nojalla haettavaksi julistamatta. Valitus-oikeutta ei ole myöskään Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen sotilasvirkaa koskevasta päätöksestä, jos virka voidaan lain nojalla täyttää haettavaksi julistamatta.

➔ HALLITUKSEN ESITYKSET

● Hallituksen esitys (HE 173/2018 vp) eduskunnalle laeiksi ajoneuvolain ja ajokorttilain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta.

Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi ajoneuvolakia, ajokorttilakia, tieliikennelakia, ajoneuvoverolakia, autoverolakia, polttoaineen maksusta annettua lakia, arvonnalisäverolakia ja rikoslakia.

Esityksellä ehdotetaan otettavaksi käyttöön uusi kansallinen T-ajoneuvoluokan ajoneuvoryhmä, kevytauto, johon kuuluisivat henkilöautosta muunnettu, nopeudeltaan enintään 45 kilometriin tunnissa rajoitetut ajoneuvot. Kevytauton kuljettaminen edellyttäisi mopoautoja vastaavasti AM-luokan ajo-oikeutta.

Tavoitteena on mahdollistaa uusi liikkumisen muoto erityisesti nuorille, 15–17-vuotiaille, ottamalla käyttöön uusi ajoneuvoryhmä. Nuoret liikkuvat paljon ja liikkumiseen käytetään usein mopoa tai mopopautoa. Kevytauto toisi näiden rinnalle uuden vaihtoehdon. Esityksen tavoitteena on lisäksi parantaa erityisesti nuorten liikenneturvallisuutta.

Lait ehdotetaan tulevaisuuteen voimaan 1.11.2019.

● **Hallituksen esitys (HE 175/2018 vp) eduskunnalle laiksi rikoslain 2c luvun 5 §:n muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia. Muutos koskisi ehdonalaisen vapauttamisen järjestelmää tilanteissa, joissa vapautuva vanki ei ole rikosta edeltäneiden viiden vuoden aikana suorittanut vankeusrangaistusta vankilassa. Tällaisessa tilanteessa vanki vapautettaisiin ehdonalaisesti, kun rangaistuksesta on suoritettu puolet. Nykyinen vastaava määräaika on kolme vuotta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2020.

● **Hallituksen esitys (HE 177/2018 vp) eduskunnalle laiksi esitutkintalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.**

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi esitutkintalakia, pakkokeinolakia, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettua lakia, nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annettua lakia, tutkintavankeuslakia, poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettua lakia, sakan ja rikesakon määräämisestä annettua lakia sekä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annettua lakia. Ehdotetuilla muutoksilla pantaisiin täytäntöön direktiivi rikoksesta epäiltyjä tai syytettyjä lapsia koskevista menettelytakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä.

Esitutkintalain säännöksiä esitutkintaviranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa epäillylle hänen oikeuksistaan täydennettäisiin alaikäisen epäillyn osalta. Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettuun

lakiin lisättäisiin säännökset tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa alaikäiselle vastaajalle hänen oikeuksistaan.

Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan lain säännöksiä velvollisuudesta ilmoittaa luovutettavaksi pyydetylle hänen oikeuksistaan täydennettäisiin alaikäisen luovutettavaksi pyydetyn osalta.

Nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetusta laista kumottaisiin säännös, jonka mukaan syyttäjän ei tarvitse tehdä seuraamusselvityspyyntöä, jos nuori rikoksesta epäilty on ulkomaan kansalainen ja hänen vakinaisen asuntonsa on muualla kuin Suomessa.

Tutkintavankeuslakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan tutkintavankeuden aikana 18 vuotta täyttänyt tutkintavanki voitaisiin pitää erillään muista aikuisista tutkintavangeista, jos se olisi perusteltua hänen olosuhteensa huomioon ottaen.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 11.6.2019, jolloin direktiivi on pantava jäsenvaltioissa täytäntöön.

● **Hallituksen esitys (HE 178/2018 vp) eduskunnalle sakan muuntorangaistuksen määräämistä koskevan sääntelyn muuttamiseksi.**

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi sakan ja rikesakon määräämisestä annettua lakia ja rikoslakia. Esityksen mukaan rangaistusmääräyksellä tai sakkomääräyksellä ei voitaisi käsitellä rikosasiaa, jos sakotettavan aikaisemmat sakkorikokset osoittavat niiden toistuvuuden ja samankaltaisuuden perusteella ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä ja niiden rikkomisista määrättyistä seuraamuksista. Jos henkilölle on käsiteltävänä olevaa rikkomusta edeltävän vuoden aikana tehtyjen tekojen perusteella määrätty vähintään kuusi sakkorangaistusta, rikkomus käsiteltäisiin tuomioistuimessa. Näin toistuvasti sakkorikoksiin syyllistyneille olisi mahdollista tuomita muuntorangaistus, jos sakkoa ei saada perityksi.

Esityksen tarkoituksena on edistää rikosoikeusjärjestelmän uskotavuutta, lain kieltojen ja käskyjen

noudattamista sekä yleistä lainkuuliaisuutta.

Sakon muuntosuhdetta muutettaisiin siten, että päiväsakoin määrättyissä sakoissa nykyisen kolmen päiväsakon asemesta neljää maksumatonta päiväsakkoa vastaisi yhden päivän vankeus. Muuntorangaistuksen vähimmäispituus korotettaisiin neljästä päivästä viiteen päivään ja enimmäispituus alennettaisiin 60 päivästä 40 päivään.

Lait tulisivat voimaan, kun lainmuutosten edellyttämät tietojärjestelmämuutokset saataisiin toteutettua. Voimaantulo olisi viimeistään vuonna 2021.

● **Hallituksen esitys (HE 190/2018 vp) eduskunnalle laiksi kansainvälisten parien varallisuussuhteita koskevien neuvoston asetusten soveltamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kansainvälisten parien varallisuussuhteita koskevien neuvoston asetusten soveltamisesta. Ehdotetussa laissa annettaisiin asetusten soveltamisen edellyttämät täydentävät kansalliset säännökset. Ne koskevat pääosin sitä, mikä viranomainen Suomessa huolehtii asetuksessa jäsenvaltioille säädetyistä tehtävistä.

Lisäksi ehdotetaan lähinnä asetuksista johtuvia muutoksia avioliittolain ja rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluviin säännöksiin sekä maistraattien eräistä henkilökistereistä annettuun lakiin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 29.1.2019 samana päivänä kuin asetusten soveltamisen alkaa.

● **Hallituksen esitys (HE 201/2018 vp) eduskunnalle tavaramerkkilain ja siihen liittyviksi laeiksi sekä tavaramerkkioikeudesta tehdyn Singaporen sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi.**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi tavaramerkkilaki, joka korvaisi voimassa olevan tavaramerkkilain ja yhteismerkkin lain. Lailla pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston di-

rektiivijäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä. Tavaramerkkilaisissa säädetäisiin tavaramerkkiä koskevan yksinoikeuden sisällöstä ja edellytyksistä, tavaramerkin rekisteröinnistä ja väitteenetelystä, tavaramerkkiin kohdistuvista esineoikeuksista ja tavaramerkin luovuttamisesta, tavaramerkin menettamisestä ja mitätöinnistä, tavaramerkin loukkauksesta johtuvista seuraamuksista, yhteisö- ja tarkastusmerkeistä sekä kansainvälisistä rekisteröinneistä.

Lisäksi ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi tavaramerkki-oikeudesta tehdyn Singaporen sopimuksen, joka on kansainvälisesti voimassa. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Singaporen sopimuksella yhdenmukaistetaan kansallisia tavaramerkin rekisteröintimenettelyjä etenkin tavaramerkin hakemiseen liittyen.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uudesta tavaramerkin hallinnollisesta menettämistä tai mitätöintimenettelyistä ja toiminimen hallinnollisesta kumoamismenettelystä Patentti- ja rekisterihallituksessa. Tavaramerkki- ja toiminimilaila säädetäisiin hallinnollisen menettelyn ja tuomioistuinmenettelyn välisestä suhteesta ja korostettaisiin tuomioistuinmenettelyn lähtökohtaista ensisijaisuutta hallinnolliseen menettelyyn nähden. Kanteen nostaminen johtaisi hallinnollisen menettelyn raukeamiseen tai tutkimatta jättämiseen Patentti- ja rekisterihallituksessa.

Esityksessä ehdotetaan tavaramerkkilaisissa säädettäväksi myös eräiden tavaramerkkien tavara- ja palveluluetteloiden täsmentämistä koskevasta menettelystä. Täsmentämismahdollisuus koskisi Nizzan luokituksen mukaisen luokkaotikon kattavia tavaramerkkejä, jotka olisi haettu ennen 1 päivää lokakuuta 2012 sekä tavaramerkkejä, joiden tavara- ja palveluluettelossa viitattaisiin Nizzan aakkoselliseen luetteloon. Täsmentäminen tulisi tehdä viimeistään silloin, kun tavaramerkin voimaansaolo ensimmäisen kerran uudistettaisiin tämän lain voimaan tulon jälkeen. Ehdotuksella pyritään muun muassa selkeyttämään tavaramerkkirekisteriä ja yhdenmukaistamaan sen tulkintaa.

Esityksessä ehdotetaan toiminimilakia muutettavaksi siten, että toiminimi olisi mahdollista kumota myös osittain vain jonkin toimialan osan osalta. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että toiminimen haltijan tulisi tietyin edellytyksin osoittaa tavaramerkkiä koskevissa väite- ja mitätöintimenettelyissä toiminimensä tosiasiallinen käyttö.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia teollisoikeusrikosta koskevan sääntelyn ja mallioikeuslakia mallioikeusrikkomusta koskevan sääntelyn osalta. Lakeja täsmennettäisiin siten, että kyseiset rikosta ja rikkomusta koskevat säännökset kattaisivat myös Euroopan unionin laajuiset tavaramerkki- ja mallioikeudet. Vastaväenlainen muutos voimaansaolevaan tavaramerkkilakiin verrattuna ehdotetaan tehtävän myös uuteen tavaramerkkilain tavaramerkkirikkomusta koskevaan sääntökyseen.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan kaikilta osin 1.1.2019, lukuun ottamatta Singaporen sopimusta koskevaa lakia, jonka voimaantulosta säädettäisiin asetuksella. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohdantana, kun sopimus tulee voimaan Suomen osalta.

● **Hallituksen esitys (HE 210/2018 vp) eduskunnalle laiksi asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan asunto-osakeyhtiölain muuttamista rakennuksen purkamisen ja uusrakentamisen helpottamiseksi. Tavotteena on purkamista ja uusrakentamista koskevan asunto-osakeyhtiön päätöksenteon helpottaminen siten, että samalla turvataan kunkin osakkaan asuminen, asuntovarallisuuden arvo ja muut asunto-osakkeiden tuottamat oikeudet sekä vakuudenhaltijoiden oikeudet.

Ehdotuksen mukaan yhtiökoukous voisi päättää neljän viidesosan määräenemmistöllä sellaisesta purkamisesta ja uusrakentamisesta, jossa osakkaiden yhdenvertaisuusperiaate toteutuu eikä osakkeiden tuottamaa osakehuoneiston hallintaoikeutta ja muita osakkeiden yhtiössä tuottamia oikeuksia ja velvollisuuksia muuteta. Li-

säksi ehdotetaan säännöksiä tällaista päätöksentekoa varten laadittavasta suunnitelmasta ja sitä koskevasta riippumattoman asiantuntijan lausunnosta sekä näiden nähtävänä pidosta ja lähettämistä osakkeenomistajille ja velkojille ennen yhtiökokousta.

Purkamista ja uusrakentamista vastustavan osakkeenomistajan ensisijaiseksi oikeussuojakeinoksi ehdotetaan oikeutta vaatia osakkeidensa lunastamista käypään hintaan määräajassa yhtiökokouksen päätöksestä.

Purkamis- ja uusrakentamishankkeiden edistämisen toisena keinona ehdotetaan lakiin uusia säännöksiä vähemmistöosakkeiden lunastamisesta käypään hintaan.

Kolmantena keinona ehdotetaan, että yhtiökokous voisi neljän viidesosan määräenemmistöllä päättää yhtiön rakennuksen ja kiinteistön luovuttamisesta ja selvitystilasta yhtiön netto-omaisuuden jakamiseksi mahdollisimman pian osakkaille käypien arvojen suhteessa, jos yhtiön vastuulla oleva kunnossapito tuottaisi osakkeenomistajille huomattavaa vahinkoa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2019.

● **Hallituksen esitys (HE 211/2018 vp) eduskunnalle laeiksi avioliittolain 4 ja 109 §:n sekä lapsen huollosta ja tapaamis-oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi avioliittolain säännös, jonka mukaan oikeusministeriö voi erityisestä syystä myöntää alle 18-vuotiaalle luvan avioitua. Samalla ehdotetaan muutettavaksi lapsen huollosta ja tapaamis-oikeudesta annettua lakia vastaamaan avioliittolain muutosta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

● **Hallituksen esitys (HE 212/2018 vp) eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslain seksuaalirikoksia koskevaa lukua. Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön enimmäisran-

gaistus korotettaisiin neljästä vuodesta kuuteen vuoteen vankeutta. Lisäksi rikoslakiin lisättäisiin törkeää lapsenraiskausta koskeva uusi rangaistussäännös. Rikoksesta rangaistaisiin sitä, joka syyllistyy samalla teolla törkeään raiskaukseen ja sukupuoliyhteyden käsittävään törkeään lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Rangaistusasteikko olisi 4–12 vuotta vankeutta, joka merkitsisi vähimmäisrangaistuksen ankaroitumista. Muualla rikoslakiin ja eräisiin muihin lakeihin tehtäisiin edellä ehdotetun johdosta tarpeellisia teknisiä ja teknisluonteisia muutoksia.

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1.6.2019.

● **Hallituksen esitys (HE 219/2018 vp) eduskunnalle laiksi vuosilomalain muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vuosilomalakia. Lakiin tehtäisiin Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisuuden varmistamiseksi välttämättömät muutokset. Muutoksilla turvattaisiin työaikadirektiiviä koskevassa oikeuskäytännössä edellytetyt vähimmäisvaatimukset oikeudesta neljän viikon palkalliseen vuosilomaan sairaudesta, tapaturmasta tai lääkärin määräämästä, ammattitaudin tai tapaturman johdosta työkyvyn palauttamiseksi tai säilyttämiseksi annettavasta lääkinnällisestä kuntoutuksesta johtuvasta poissaolosta huolimatta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2019.

● **Hallituksen esitys (HE 220/2018 vp) eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi.**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia.

Työttömyysturvalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lyhytkestoiseen palkkatyöhön tai osa-aikaiseen palkkatyöhön työllistyvän työnhakijan ansaitsema tulo soviteltaisiin yhteen työttömyysetuuden kanssa sinä etuuden hakujaksona, jonka aikana tulo maksetaan. Esityksessä ehdotetaan myös tehtäväksi täsmentäviä muutoksia siihen, miten toteutu-

nutta työaikaa verrataan sovitellun etuuden saannin rajana olevaan työaikaan, joka saa olla enintään 80 prosenttia tehtävän kokoaikaisesta työajasta.

Esityksen tavoitteena on osittaisen työllistymisen ja lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistäminen. Sen tavoitteena on myös edistää kansallisesta tulotietojärjestelmästä annetun lain mukaisen tulorekisterin käytettävyyttä tilanteessa, jossa työttömyysetuus maksetaan soviteltuna.

Esitys liittyy vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2019.

➤ **VALTIONEUVOSTON ASETUKSET**

● **Valtioneuvoston asetus etu- ja sukunimistä (838/2018)**

Asetus tulee voimaan 1.1.2019.

Asetuksella säädetään nimilautakunnasta, sen tehtävistä ja lausun- tomenettelystä, nimiasioissa käytettävistä lomakkeista, uudisnimitystä tiedottamisesta sekä viranomaisesta, jolle tehdään nimilaissa tarkoitettu ilmoitus Suomen lain soveltamisesta kansainvälisessä asiassa.

➤ **KORKEIN OIKEUS**

KKO:2018:57

Työsopimus – Lomauttaminen

Taloudellisesti vaikeassa tilanteessa ollut yhtiö oli säästötoimenpiteenä lomauttanut noin 2500 työntekijäänsä 12 päivän ajaksi. Samaan aikaan porraste- tusti toteutettujen lomautusten kanssa yhtiön palveluksesta oli poistunut työntekijöitä, joiden tilalle yhtiö oli palkannut uusia työntekijöitä. Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevillä perusteilla, ettei yhtiö ollut kohtuudella voinut tarjota tätä työtä lomautet- taville työntekijöille. Lomautuk- selle oli ollut työsopimuslain mu- kainen peruste.

TSL 5 luku 2 § 1 mom

KKO:2018:58

Virkarikos – Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen – Tuottamus – Turvaamistoimi – Säilöönotto – Tuomari

Kahta käräjätuomaria syytettiin tuottamuksellisesta virkavelvolli- suuden rikkomisesta sillä perus- teella, että he olivat osaston johtaji- na laiminlyöneet järjestää osaston toiminnan niin, että säilöönottoyk- siköstä tehdyt ilmoitukset ulko- maalaisen erillään säilyttämiseksi käsiteltäisiin lain mukaisesti.

Korkeimman oikeuden ratkai- susta ilmenevillä perusteilla kat- sottiin, että käräjäoikeudessa oli menetelty virheellisesti ja että osaston johtajat olivat rikkoneet virkavelvollisuutensa. Syytteet kuitenkin hylättiin, koska käräjä- tuomareiden ei asian olosuhteissa katsottu toimineen huolimatto- masti.

RL 40 luku 10 §

RL 3 luku 7 § 1 mom

KäräjäoikeusL 18 e § (617/2011)

L säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä 8 §, 10 § (116/2002)

UlkomaalaisL 124 §

UlkomaalaisL 125 § (301/2004)

KKO:2018:59

Oikeudenkäyntimenettely – Tutkimatta jättäminen – Oikeus- voima – Patenti

M oli vaatinut kanteella patenti- lain 58 §:n nojalla R:ltä korvausta patentilla ja lisäsuojatodistuksella suojatun keksinnön hyväksikäyt- tämisestä. M:n vaatimus perustui patenttia loukkaavan tuotteen jou- lukuun 2007 ja helmikuun 2009 vä- lisen ajan liikevaihdon pohjalta laskettuun arvioituun lisenssimak- suun. Hovioikeus oli 30.12.2010 antamallaan lainvoimaiseksi jää- neellä tuomiolla velvoittanut R:n suorittamaan M:lle korvausta kek- sinnön hyväksikäyttämistä. M vaati vuonna 2012 nostamallaan uudella kanteella, että R veloiteta- taan suorittamaan M:lle kohtuulli- nen korvaus keksinnön hyväksi- käyttämisestä ajalla 1.3.2009– 1.3.2010.

Korkeimman oikeuden päätök- sestä ilmenevillä perusteilla kat- sottiin, että hovioikeuden tuomio esti uuden kanteen tutkimisen. (Ään.)

KKO:2018:60

Seksuaalirikos – Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö – Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen – Lieventämisperusteet

Naisopettaja oli ollut lukuisia kertoja sukupuoliyhteydessä ja muulla tavoin tehnyt seksuaalisia tekoja kahdelle poikaoppilaalleen, jotka olivat tapahtuma-aikaan 13–15- ja 12–13-vuotiaita. Opettajan syyksi oli hovioikeudessa luettu kaksi törkeää lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä, kaksi seksuaalista hyväksikäyttöä sekä törkeä virka-aseman väärinkäyttäminen.

Toisen oppilaan osalta opettaja oli esitutkinnassa vähitellen kertonut teoista sellaisia yksityiskohtia, jotka eivät ilmenneet häneltä takavarikoiduista tietokoneesta ja matkapuhelimesta löydettyistä osapuolten välisistä viesteistä. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla opettajan katsottiin pyrkieneen edistämään rikoksensa selvittämistä rikoslain 6 luvun 6 §:n 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Opettaja tuomittiin yhteiseen neljän vuoden kymmenen kuukauden vankeusrangaistukseen. (Ään.)

RL 6 luku 4 §
RL 6 luku 6 § 3 kohta

KKO:2018:61

Turvaamistoimi – Väliaikainen turvaamistoimi – Saarto

Suomen Merimies-Unioni SMU ry (Merimiesunioni) oli toimeenpanemallaan saarrolla estänyt vietnamilaisen kauppa-aluksen lastauksen loppuunsaattamisen ja lähdön satamasta. Aluksen omistaja piti saartoa oikeudenvastaisena ja vaati turvaamistoimena, että saarto määrätään sakon uhalla lopetettavaksi.

Korkein oikeus katsoi varustamon saattaneen varsin todennäköiseksi, että saarto oli ollut päämäärältään oikeudenvastainen, koska sillä oli tavoiteltu työehtosopimusta, joka ei olisi aluksen työsopimukseen sovellettavan Vietnamin lain mukaan sitova eikä voisi saada aikaan sopimuksessa tarkoitettuja oikeusvaikutuksia. Käräjäoikeus oli siten voinut turvaamistoimena velvoittaa Meri-

miesunionin lopettamaan saarron. Ks. KKO:2000:94

OK 7 luku 3 §
OK 7 luku 5 § 2 mom

KKO:2018:62

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa – Muutospöytäkirja – Yksipuolinen tuomio – Takaisinsaanti yksipuoliseen tuomioon

Käräjäoikeus oli antanut vastaaja A:ta vastaan yksipuolisen tuomion katsottuaan, että hän oli vastauksessaan vedonnut ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla selvästi ei ollut vaikutusta asian ratkaisemiseen. A:n haettua takaisinsaantia ja annettua käräjäoikeuden pyynnöstä lausuman käräjäoikeus jätti takaisinsaantihakemuksen tutkimatta, koska A:n asiassa antamat kirjelmät eivät täyttäneet oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 10 §:n 1 momentissa vastaukselle asetettuja vaatimuksia ja koska A:n antamasta lausumasta ei ilmennyt hänen kantansa lausumapyynnössä esitettyihin kysymyksiin. Hovioikeus ei myöntänyt A:lle jatkokäsittelylupaa.

Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla, että asiassa oli ilmennyt aihetta epäillä käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta siltä osin kuin käräjäoikeus oli arvioinut takaisinsaantihakemuksen tutkimisen edellytyksiä. Hovioikeuden olisi tullut myöntää asiassa jatkokäsittelylupa.

OK 25 a luku 11 § 1 mom 1 kohta
OK 12 luku 15 §

KKO:2018:63

Menettämisseuraamus – Rikoksentekovälineen arvon menettäminen – Rikoksentekovälineen menettäminen

Kiinteistöä oli käytetty kannabiskasvien kasvattamiseen. Kiinteistön omisti X Oy, jonka ainoa osakkeenomistaja vastaaja A oli. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla kiinteistöä pidettiin rikoksentekovälineenä. Kysymys myös siitä, voitiinko kiinteistön arvo tuomita menetettäväksi valtiolle.

RL 50 luku 6 §
RL 10 luku 6 § 1 mom
RL 10 luku 8 § 1 mom

KKO:2018:64

Työsopimus – Liikkeen luovutus – Työsopimuksen irtisanominen

Kaupunki ja B ry olivat sopineet koululaisten iltapäivätoiminnan järjestämisestä. A oli työskennellyt iltapäiväkerhon ohjaajana B ry:n palveluksessa. B ry:n lopetettua iltapäiväkerhotoiminnan järjestämisen kaupunki oli sopinut toiminnan järjestämisestä C ry:n kanssa ja B ry oli irtisanonut A:n työsopimuksen.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että asiassa oli kyse liikkeen luovutuksesta ja että C ry oli velvollinen suorittamaan A:lle korvausta työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä. (Ään.) Ks. KKO:2018:65
KKO:2018:66

TSL 1 luku 10 §

KKO:2018:65

Työsopimus – Liikkeen luovutus – Työsopimuksen irtisanominen – Oikeudenkäyntikulut

X Oy oli tuottanut kuntayhtymän kanssa tekemänsä ostopalvelusopimuksen perusteella tehostetun palveluasumisen palveluja kuntayhtymän vuokraamissa tiloissa. A oli työskennellyt palvelutalossa X Oy:n palveluksessa. Kuntayhtymä oli ilmoittanut yhtiölle ostopalvelusopimuksen päättymisestä ja siitä, että kuntayhtymä ottaa palvelutalossa harjoitetun toiminnan suoritettavakseen. X Oy oli irtisanonut A:n työsopimuksen päättymään ostopalvelusopimuksen päättymispäivänä.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että asiassa oli kyse liikkeen luovutuksesta ja että kuntayhtymä oli velvollinen suorittamaan A:lle korvausta työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä. Ks. KKO:2018:64
KKO:2018:66

Kysymys myös A:n velvollisuudesta korvata X Oy:n oikeudenkäyntikulut, kun A oli aiheettomasti kohdistanut korvauskanteensa myös yhtiöön.

TSL 1 luku 10 §
OK 21 luku 8a §
OK 21 luku 8b §

KKO:2018:66

Työsopimus – Liikkeen luovutus – Työsopimuksen irtisanominen

X Oy oli vastannut kaupungin kanssa vuonna 2003 tekemänsä sopimuksen perusteella vanhusten tehostettua palveluasumista koskevan toiminnan ja ruokahuollon järjestämisestä kaupungin palvelutalossa. Sopimusta oli muutettu vuonna 2011 niin, että X Oy vastasi tehostetun palveluasumisen ja ruokahuollon järjestämisestä vain osassa palvelutalon toimintaa, kaupungin vastatessa muilta osin muuttuneiden palveluiden tuottamisesta. Vuoden 2012 alusta kaupunki otti vastatakseen koko palvelutalon toiminnasta, tehostettua palveluasumista koskevan toiminnan ja ruokahuollon jatkuessa kuitenkin samansisältöisenä. A:n, B:n ja C:n, jotka olivat olleet X Oy:n palveluksessa tehostetun palveluasumisen tehtävissä, työsopimukset oli irtisanottu päättymään 31.12.2011.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että asiassa oli kyse liikkeen luovutuksesta ja että kaupunki oli velvollinen suorittamaan A:lle, B:lle ja C:lle korvausta työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä. Ks. KKO:2018:64 KKO:2018:65

TSL 1 luku 10 §

KKO:2018:67

Velallisen rikos – Velkojansuostinta – Vahingonkorvaus – Kuitaus – Kuittaus konkurssissa

A oli myynyt X Oy:n edustajana sen liiketoiminnan toiselle omistamalleen yhtiölle.

Kauppahinta oli suoritettu kuittaamalla A:n saatavia X Oy:ltä. Myöhemmin X Oy oli asetettu konkurssiin ja A oli takaajana maksanut X Oy:n velkoja pankille.

Konkurssipesä vaati A:lta velkojansuostintaa koskevan rikosasian yhteydessä myydyin omaisuuden arvon suuruista vahingonkorvausta. A vaati puolestaan, että hän saa takautumissaatavallaan kuitata konkurssipesälle maksettavaa vahingonkorvausta.

Vaikka X Oy:n konkurssi ei ollut rauennut vaan sitä oli jatkettu julkisselvityksenä, velkojansuostinnalla toisille velkojille aiheutettu vahinko määräytyi sen mukaan, mitä näiden arvioitiin saavan jako-osuuksina, jos rikosta ei olisi tehty ja velallinen olisi rikoksentekopäivänä asetettu konkurssiin. (Ään.) Ks. KKO:1998:53 KKO:1998:82

A:lla oli oikeus kuitata takautumissaatavallaan konkurssipesälle maksettavaa vahingonkorvausvelkaansa.

RL 39 luku 6 §
RL 39 luku 9 §
KonkL 6 luku 1 §

KKO:2018:68

Sovinto – Oikeusapu – Oikeudenkäyntikulut

Oikeusapua saanut A ja hänen vastapuolensa B olivat hovioikeudessa päässeet sovintoon riidan kohteesta sekä siitä, että kumpikin pitää oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Hovioikeus jätti vahvistamatta asianosaisten välisen sovinnon siltä osin kuin se koski A:n oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuutta. Korkein oikeus katsoi, ettei toiselle osapuolelle myönnetty oikeusapu estä asianosaisia sopimasta myös oikeudenkäyntikulusta. Kun A:n ja B:n sovinnon sisältö ja tekoajankohta huomioiden heidän välistään sopimusta ei ollut tehty yksinomaan tai pääasiassa oikeusapulain 22 §:ssä tarkoitetun vastapuolen valtioon kohdistuvan kuluvastuun välttämiseksi, sovinto vahvistettiin kokonaisuudessaan. Ks. KKO:1996:131

OK 20 luku 3 § 1 mom
OikeusapuL 22 § 1 mom

KKO:2018:69

Esitutkinta – Edunvalvoja – Palkkio

Alaikäiselle asianomistajalle esitutkintalain 4 luvun 8 §:n nojalla määrättylle edunvalvojalle valtion varoista maksettava palkkio määrättiin noudattaen holhoustoimesta annetun lain 44 §:stä ilmeneviä periaatteita. (Ään.)

EsitutkintaL 4 luku 8 §

KKO:2018:70

Seksuaalirikos – Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö – Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö – Lapsen houkuttelemisen seksuaalisiin tarkoituksiin – Rikoksen yritys – Satunnainen syy

A oli käynyt 15-vuotiaan lapsen kanssa internetissä seksuaalivieriteistä keskustelua. Eräissä viesteissä hän oli ehdottanut lapselle tapaamista ja kertonut haluavansa olla tämän kanssa sukupuoliyhenteessä. Lapsi oli kieltäytynyt tapaamisesta, eikä A:lla ollut ollut fyysisen tapaamisen mahdollistavia yhteystietoja. A:ta syytettiin törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yrityksestä sillä perusteella, että hän oli yrittänyt saada alle 16-vuotiaan lapsen ryhtymään kanssaan sukupuoliyhenteeseen.

Syyte törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yrityksestä hylättiin. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, ettei A ehdotuksillaan ollut vielä aloittanut syytteessä tarkoitettua rikoksen tekemistä eikä hänen menettelynsä ollut aiheuttanut konkreettista vaaraa sukupuoliyhenteiden toteutumisesta. A:n syyksi luettiin sen sijaan lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsen houkuttelemisen seksuaalisiin tarkoituksiin.

RL 5 luku 1 § 2 mom
RL 20 luku 6 §
RL 20 luku 7 §
RL 20 luku 8b §

KKO:2018:71

Maksuväline – Oikeudeton käyttö – Maksupalvelun käyttäjän vastuu

A oli säilyttänyt pankki- ja luottokorttiaan lompakossaan ja korttiin liittyvää tunnuslukua pankin kirjekuoressa asianajotoimistonsa työpöydän laatikossa. A oli poistunut toimistosta noin kymmenen minuutin ajaksi lukitsematta ulkoovea ja jättäen lompakon työpöydälleen. Tuntemattomaksi jäänyt tekijä oli tuona aikana tullut sisään toimistoon ja anastanut lompakon ja tunnusluvun. Tekijä oli pian tämän jälkeen nostanut A:n kortilla rahaa läheisestä pankkiautomaatista. Pankki katsoi A:n menetelleen

törkeän huolimattomasti maksukortin ja tunnusluvun säilyttämisessä ja vaati hänen velvoittamistaan korvaamaan oikeudettomasti nostetut varat täysimääräisesti.

Korkein oikeus katsoi, ettei A:n menettely osoittanut niin moitittavaa piittaamattomuutta turvallisuusmääräyksistä ja lisääntyneestä kortin väärinkäytön riskistä, että hänen huolimattomuuttaan olisi pidettävä törkeänä. A:n vastuu maksukortin oikeudettomasta käytöstä rajoittui käräjäoikeuden tuomitsemaan maksupalvelulain 62 §:n 2 momentin mukaiseen määrään. (Ään).

MaksupalveluL 53 § (290/2010)
MaksupalveluL 62 § (290/2010)

KKO:2018:72

Rangaistuksen määrääminen – Vapaudenmenetyksajan vähentäminen – Yhteinen rangaistus – Aikaisemmin tuomitun vankeusrangaistuksen huomioon ottaminen

Hovioikeus oli ottanut rangaistusta määrätessään rikoslain 7 luvun 6 §:n nojalla huomioon A:lle aikaisemmin tuomitun vankeusrangaistuksen. Vankeusrangaistus voitiin ottaa hovioikeudessa huomioon, vaikka aikaisempi tuomio oli annettu muutoksenhaun kohteena olevan ratkaisun jälkeen.

Aikaisemmin annetussa tuomiossa mainitusta rikoksesta A oli ollut tutkintavankeudessa ajan, joka oli katsottu vankeusrangaistuksen täydeksi suoritukseksi. Korkein oikeus katsoi, että aikaisemmin annettun tuomion vapaudenmenetyksä tuli rikoslain 6 luvun 13 §:n mukaisesti vähentää hovioikeudessa tuomitusta rangaistuksesta. Vapaudenmenetyksajan ja ehdonalaista vapautta koskevien säännösten yhteensovittaminen tehdään täytäntöönpanossa. Ks. KKO:2017:79

RL 7 luku 6 § (751/1997)
RL 6 luku 13 §

KKO:2018:73

Sakko – Sakkomääräys Ylimääräinen muutoksenhaku – Tuomion purkamisen rikosasiassa – Puhevalta

Poliisilaitok^Äsen poliisilakimiehen ja rikosylitarkastajan allekir-

joittamassa hakemuksessa pyydettiin sanotun poliisilaitoksen poliisimiehen antaman lainvoimaisen sakkomääräyksen purkamista sakkotetun eduksi. Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla, että oikeus hakea sakkomääräyksen purkua oli sen antaneen poliisimiehen ohella poliisilaitoksella, jossa poliisimies on ratkaisun tehdessään toiminut

► KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallinto-asiat

KHO:2018:134

Pelastustoiminta – Paloilmoittimen erheellinen toiminta – Maksun periminen – Perustevalitus – Hallintovalitus – Ilkivalta – Tupakanpoltto

Kaupungin pelastuslaitos oli määrännyt A Oy:lle 6.10.2015 ja 19.10.2015 päivätyillä laskuilla maksut erheellisiksi katsomistaan paloilmoinhälytyksistä yhtiön omistamassa kiinteistössä. Palohälytykset olivat aiheutuneet ruoan valmistuksesta, tupakoinnista, paloilmoinpainikkeen ilkevaltaisesta painamisesta ja paperin tahallisuudesta polttamisesta savunilmaisimen alla. Yhtiö oli hallinto-oikeudelle tekemässään perustevalituksessa vaatinut maksujen poistamista.

Asiassa sovellettavan pelastuslain säännöksen mukaan mainitun lain nojalla tehtyyn päätökseen haettiin muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaisa säädettiin. Korkein hallinto-oikeus totesi, että vaikiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustevalitus voi tulla kysymykseen vain toissijaisesti eli tilanteissa, joissa säännönmukainen muutoksenhaku ei ole joko lainkaan tai muutoksenhakuajan kulumisen vuoksi enää käytettävissä. Hallinto-oikeuden päätös, jolla yhtiön valitus oli mainittujen maksujen osalta tutkittu hallintolainkäyttölain mukaisena hallintovalituksena, pysytettiin.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että ruuanlaitosta ja tupakoinnista johtuneista automaattisen paloilmoinpaimen hälytyksistä aiheutuneet tarkastus- ja varmistustehtä-

vät olivat sellaisia tehtäviä, jotka olivat puheena olevien hälytysten liittyessä tavanomaiseen asumiseen aiheutuneet paloilmoinpaimen toistuvasta erheellisestä toiminnasta ja joista pelastuslaitos oli siten voinut periä maksut.

Siltä osin kuin kysymys oli paloilmoinhälytyksistä, jotka olivat aiheutuneet paloilmoinpaimen ilkevaltaisesta painamisesta ja paperin tahallisuudesta polttamisesta savunilmaisimen alla, hälytysten syynä ei ollut paloilmoinpaimen sellainen toiminta, jota olisi voitu pitää erheellisenä. Hälytyksiin liittyvissä onnettomuusselosteissa, määräaikaisessa palotarkastuksessa ja suoritettussa poistumisturvallisuuden arvioinnissa ei ollut kiinnitetty A Oy:n huomiota siihen, että sen olisi tullut ryhtyä kiinteistöllä erityisiin toimenpiteisiin ilkevaltaan perustuvien paloilmoinhälytysten estämiseksi esimerkiksi kulunvalvonnalla, siirtämällä paloilmoinpaimenikkeita tai muilla toimenpiteillä. A Oy:n ei muutoinkaan voitu katsoa laiminlyöneen asiassa huolellisuusvelvollisuuttaan. Pelastuslaitos ei siten voinut näiltä osin määrätä yhtiön suoritettavaksi maksuja.

Pelastuslaki 4 § 1 ja 2 momentti, 12 § 1 momentti 3 kohta, 24 § 1 momentti, 25 §, 27 § 2 momentti 2 ja 4 kohta, 32 § 2 momentti, 95 §, 96 § 1 momentti 2 kohta, 3 ja 4 momentti ja 104 § 1 momentti (379/2011)
Hallintolainkäyttölaki 22 §
Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta 9 § 1 momentti

KHO:2018:135

Omaishoidon tuki – Omaishoidon tuen myöntäminen – Kunnan harkintavalta – Voimavarojen kohdentaminen – Kunnassa vahvistetun tuen myöntämiskriteerit

Kunnan perusturvalautakunta ei ollut myöntänyt A:lle omaishoidon tukea, koska A:n avun, valvonnan ja hoidon tarve ei ollut niin runsasta ja sitovaa kuin perusturvalautakunnan hyväksymissä omaishoidon tuen yleisissä myöntämiskriteereissä edellytettiin. Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan lautakunnan päätöksessä ei ollut vedottu määrärahojen riittämättömyyteen, eikä päätös perustunut tähän. Koska A:n hoitoisuus täytyi

omaishoidon tuesta annetussa laissa säädetyt vähimmäisedellytykset tuen myöntämiseksi, hallinto-oikeus kumosi lautakunnan päätöksen ja palautti asian lautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Perusturvalautakunta haki lupaa valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Korkein hallinto-oikeus myönsi valitusluvan ja totesi, että kunnalla on harkintavaltaa päättää, miten laajasti asiakkaiden tuen tarpeisiin vastataan juuri omaishoidon tuella niiden asiakkaiden osalta, joille omaishoidon tukea siitä annetun lain mukaan voidaan myöntää, ja millaiset voimavarat omaishoidon tukeen osoitetaan. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että kunta voi kunnassa omaishoidon tukeen käytettävissä olevien varojen kohdentamiseksi ja asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi vahvistaa yleisiä kriteerejä omaishoidon tuen myöntämiseksi ja että omaishoidon tukea koskeva kielteinen päätös voi perustua siihen, että hakija ei täytä kunnassa vahvistettuja kriteerejä omaishoidon tuen myöntämiseksi. Kuntalaisia ei kuitenkaan saada perusteettomasti asettaa keskenään eri asemaan eikä kunnan vahvistamista kriteereistä voi johtua, että asiakas jää muiden soveltuvien palveluiden puuttuessa vaille riittäviä, kunnan järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia, sosiaali- ja terveyspalveluja.

A:n hoidon ja huolenpidon tarvetta kotiooloissa oli arvioitu kotikäynnillä ja kirjallisen selvityksen perusteella. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että perusturvalautakunta oli voinut kunnan omaishoidon tuen myöntämiskriteerien ja A:n kotiooloissa tarvitseman hoidon ja huolenpidon tarpeesta saadun selvityksen perusteella katsoa, että A:n päivittäinen avuntarve ei ollut niin runsasta, että kunnan olisi tullut myöntää omaishoidon tukea hänelle. Hallinto-oikeuden päätös kumottiin.

Suomen perustuslaki 19 § 3 momentti
 Sosiaalihuoltolaki 11 ja 14 §
 Laki omaishoidon tuesta 1 §, 2 § 1 ja 4 kohta sekä 3 §
 Laki sosiaali- ja terveyshuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta 3 §
 Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 1 §

KHO:2018:136

Omaishoidon tuki – Omaishoidon tuen myöntäminen – Kunnan harkintavalta – Kunnassa vahvistetut tuen myöntämiskriteerit – Kunnan harkintavallan käytön arviointi tuomioistuimessa

A:lle aiemmin myönnetty omaishoidon tuki oli lakkautettu, koska A:n tuentarpeen ei katsottu olevan riittävää kaupungin tiukennettuihin tuen myöntämiskriteereihin verrattuna. Hallinto-oikeus oli kumonnut päätöksen katsoen, että A täytti hänen toimintakyvystään esitetty selvitys huomioon ottaen tuen myöntämiskriteerien mukaiset edellytykset. Sosiaali- ja terveyslautakunta haki lupaa valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Korkein hallinto-oikeus myönsi valitusluvan ja katsoi, että kunta voi kunnassa omaishoidon tukeen käytettävissä olevien varojen kohdentamiseksi ja asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi tietyin reunaehdoin vahvistaa yleisiä kriteerejä omaishoidon tuen myöntämiseksi ja että omaishoidon tukea koskeva kielteinen päätös voi perustua siihen, että hakija ei täytä kunnassa omaishoidon tuen myöntämiseksi vahvistettuja kriteerejä. Korkein hallinto-oikeus totesi, että kunnan omaishoidon tuen myöntämiseen liittyvällä harkintavallalla on merkitystä myös asiakkaan hakiessa muutosta tuen myöntämiskriteereihin nojaavaan kielteiseen päätökseen. Tutkiessaan kunnassa tehdyn päätöksen laillisuutta tuomioistuin ei sovelta kunnassa hallintokäytännön johdonmukaisuuden varmistamiseksi vahvistettuja myöntämiskriteereitä samalla tavalla kuin lainsäädäntöä. Tuomioistuimen tehtävänä on sen sijaan varmistaa kunnan myöntämiskriteerien sekä asiassa saadun tapauskohtaisen selvityksen perusteella, että ratkaisu perustuu myös tältä osin asianmukaiseen harkintavallan käyttöön.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että sosiaali- ja terveyslautakunta oli voinut myöntämiskriteerien ja A:n kotiooloissa tarvitseman hoidon ja huolenpidon tarpeesta saadun selvityksen perusteella katsoa, että A:n päivittäinen avuntarve ei ollut niin runsasta, että kunnan oli

si tullut myöntää omaishoidon tukea hänelle. Asiassa ei ollut ilmennyt perustetta arvioida, että kunnassa vahvistettuja omaishoidon tuen myöntämiskriteerejä olisi päätöksenteossa sovellettu hallinnon oikeusperiaatteiden vastaisesti tai muutoin virheellisesti. Hallinto-oikeuden päätös kumottiin.

Suomen perustuslaki 19 § 3 momentti
 Sosiaalihuoltolaki 11 ja 14 §
 Laki omaishoidon tuesta 1 §, 2 § 1 ja 4 kohta sekä 3 §
 Laki sosiaali- ja terveyshuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta 3 §
 Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 1 §

KHO:2018:138

Ulkomaalaisasia – Yksin Suomeen tullut alaikäinen turvapaikanhakija – Käännyttäminen – Paluun turvallisuuden ja vastaanotto-olosuhteiden asianmukaisuudesta varmistuminen – Lapsen etu – Huoltajien jäljittäminen – Paluudirektiivi

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa kysymys siitä, oliko alaikäinen, yksin Suomeen tullut Irakista oleva turvapaikanhakija A voitu käännyttää Irakiin.

Kun Maahanmuuttovirasto oli hylännyt A:n kansainvälistä suojelua ja oleskelulupaa koskevan hakemuksen ja päättänyt käännyttää hänet kotimaahansa, A:lla oli kertomansa mukaan yhteys vanhempiinsa. Maahanmuuttovirasto ei ryhtynyt käytännön toimenpiteisiin hänen vanhempiansa jäljittämiseksi. Valituksessaan hallinto-oikeudelle A oli kertonut menettäneensä yhteyden perheeseensä. Hallinto-oikeus hylkäsi A:n valituksen ja totesi muun ohessa, että A:lla oli kotikaupungissaan Bagdadissa laaja perheenjäsenten ja sukulaisten muodostama tuki-verkko.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa A kertoi, että hän oli menettänyt yhteyden perheeseensä loppuvuodesta 2016 ja että perheenjäsenten jäljittäminen käynnistetään Punaisen Ristin henkilöhaun avulla. Sitemmin ilmeni, että perheenjäsenten jäljittäminen ei edistynyt.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että Maahanmuuttovirasto ei ollut voinut perustaa käsitystään pa-

lauttamisolosuhteiden asianmu-
kaisuudesta pelkästään A:n ilmoit-
ukseen yhteydenpidostaan van-
hempiensa kanssa. Sen olisi tullut
varmistua siitä, että käännättä-
mä täytäntöönpannassa A voidaan
palauttaa vanhemmilleen sekä siitä,
että A:n palauttaminen on myös
perheen olosuhteet huomioon ot-
taen lapsen edun mukaista. Yhtey-
den saaminen vanhempiin olisi ol-
lut tarpeen asianmukaisten vas-
taanotto-olosuhteiden varmistami-
seksi sekä lapsen edun arvioimi-
seksi. Vastaavasti hallinto-oikeu-
den olisi tullut arvioida A:n vas-
taanotto-olosuhteiden asianmu-
kaisuus.

Koska alaikäisen turvapaikan-
hakijan paluun turvallisuudesta ja
vastaanotto-olosuhteiden asian-
mukaisuudesta ei voitu varmistua,
A:ta ei ollut voitu käännättää. Asia
palautettiin käännättämisen ja
oleskeluluvan osalta Maahan-
muuttovirastolle uudelleen käsi-
teltäväksi.

Euroopan parlamentin ja neuvos-
ton direktiivi 2008/115/EY jäsen-
valtioissa sovellettavista yhteisistä
vaatimuksista ja menettelyistä lait-
tomasti oleskelevien kolmansien
maiden kansalaisten palauttamise-
ksi (paluudirektiivi) 10 artikla
Ulkomaalaislaki 6 §:n 1 momentti,
105b § ja 146 §

KHO:2018:140

**Oikeusapu – Lisäomavastuu –
Lisäomavastuuta kerryttävä
varallisuus – Omaisuuden erot-
telu – Hyvitys – Hyöty – Perheen
vakinaiseen asuntoon rinnastet-
tava varallisuus – Hyvityksen
vähäisyys – Kohtuuttomuus –
Taloudelliset olot**

Oikeusapua saaneelle valittajalle
entisten avopuolisoiden omaisuu-
den erottelussa määrättyä 15000
euron hyvitystä ei ollut perusteita
pitää oikeusavusta annetun valtio-
neuvoston asetuksen 7 §:n 2 mo-
mentin 1 kohdassa tarkoitettuna
varallisuutena, joka ei kerrytä lisä-
omavastuuta. Korkein hallinto-oi-
keus katsoi kuitenkin, että oikeus-
aputoimiston valittajalle vahvista-
ma 5720,19 euron lisäomavastuu
muodostui tämän taloudellisista
oloistaan esittämän selvityksen pe-
rusteella selvästi kohtuuttomaksi.
Lisäomavastuuosuus oli tämän
vuoksi poistettava.

Oikeusapulaki 3 § 1 momentti ja
20 § 1 momentti
Valtioneuvoston asetus oikeus-
avusta 7 § 1 momentti ja 2 moment-
ti 1 kohta sekä 18 §
Laki avopuolisoiden yhteistalou-
den purkamisesta 8 § 1 momentti

KHO:2018:141

**Ulkomaalaisasia – Kansainväli-
nen suojelu – Käännättäminen –
Käännätyspäätöksen jälkeen
syntynyt lapsi – Lapsen edun
ottaminen huomioon – Käännä-
tyksen kokonaisuuskäytäntö**

Maahanmuuttovirasto oli hylän-
nyt Irakin kansalaisten aviopuoli-
soiden A:n ja B:n kansainvälistä
suojelelupaa, oleskelulupaa ja oleske-
lulupaa koskevat hakemukset ja
päättänyt käännättää heidät koti-
maahansa. Hallinto-oikeus oli hy-
lännyt A:n ja B:n Maahanmuutto-
viraston päätöksestä tekemän vali-
tuksen.

A:lle ja B:lle oli syntynyt lapsi
sen jälkeen, kun Maahanmuuttovi-
rasto oli tehnyt heitä koskevan
käännättämispäätöksen. Korkeim-
massa hallinto-oikeudessa oli kyse
siitä, oliko ulkomaalaisen käännät-
tämisen esteenä se, että hänelle oli
Maahanmuuttoviraston päätöksen
tekemisen jälkeen syntynyt Suo-
messa lapsi, jonka osalta ei ollut
tehty käännätyspäätöstä eikä lap-
selle ollut haettu erikseen oleskelu-
lupaa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi,
että lähtökohtaisesti voitiin pitää
perusteltuna, että alaikäinen lapsi
poistuu maasta täältä käännättä-
vän huoltajansa kanssa ilman, että
lapselle tehdään erikseen käännät-
tämispäätös. Vakiintuneen käytän-
tön mukaan on katsottu, ettei
käännättämisestä päättävällä vi-
ranomaisella ole lakiin perustuvaa
velvoitetta viran puolesta erikseen
tehdä lapsen osalta käännättämis-
päätöstä. Korkein hallinto-oikeus
katsoi, että ulkomaalaista koske-
vaa käännätyspäätöstä ei ollut ku-
mottava yksinomaan sen vuoksi,
että hänelle oli päätöksen tekemi-
sen jälkeen syntynyt Suomessa
lapsi, jota päätös ei koskenut.

Korkein hallinto-oikeus totesi,
että käännätyspäätöksen jälkeen
syntynyt lapsi oli kuitenkin sellai-
nen uusi tosiseikka, jolla voi olla
merkitystä lapsen vanhempaa kos-
kevassa käännätyksen kokonaisu-
harkinnassa. Lapsen edun huo-

mioon ottaminen käännätyshar-
kinnassa ei ollut rajoitettu vain sii-
hen ajankohtaan, kun asia ratkais-
tiin Maahanmuuttovirastossa,
vaan myös käännätyspäätöksen
jälkeen esille tulleet uudet seikat
oli otettava huomioon, kunnes
käännätys oli lainvoimaisesti rat-
kaistu. Maahanmuuttoviraston
päätöksen jälkeen syntynyt lapsi
voitiin ottaa huomioon käännätys-
harkinnassa, mikäli lapsen van-
hemmat olivat hakeneet muutosta
käännätyspäätökseen ja vedon-
neet valituksessaan siihen, että
lapsen syntymä edellyttää uutta
käännätysharkintaa. Esillä olevas-
sa asiassa ei ilmennyt perusteita
kumota A:n ja B:n käännätyspäät-
töstä.

Ulkomaalaislaki 6 § 1 momentti ja
146 §:n 1 momentti

KHO:2018:143

**Oikeusapu – Yksityinen avustaja
– Ratkaisupyynnö – Ulkoproses-
suaalinen asia – Tuomioistuim-
en tutkittavaksi saatettavissa
oleva asia – Tuomioistuimen toi-
mivalta – Hallinto-oikeus –
Vakuutus-oikeus – Valitus-oikeu-
den määräytyminen – Valitus-
lupa – Valituskielto**

Oikeusaputoimisto oli hylännyt
valittajan hakemuksen oikeus-
avun saamiseksi Kansaneläkelai-
toksen lapsen elatustukea koske-
vien päätösten poistamista koske-
vaan asiaan. Kansaneläkelaitos oli
itse oikaissut päätöksensä valitta-
jan vaatimalla tavalla. Näin ollen
asiaa ei ollut saatettu eikä ollut
voitukaan saattaa tuomioistuimen
tutkittavaksi. Kysymys oli oikeus-
apulain systematiikassa niin kut-
sutusta ulkoprosessuaalisesta
asiasta.

Oikeusapulain 24 §:n 2 momen-
tissa tarkoitettu tuomioistuin, jon-
ka toimivaltaan pääasian tutkimi-
nen olisi kuulunut, olisi elatustuki-
lain 28 §:n nojalla ollut vakuutus-
oikeus. Kun oikeusapulain päätöstä
koskeva ratkaisupyynnö kuitenkin
oli toimitettu hallinto-oikeudelle,
myös hallinto-oikeus oli oikeus-
apulain 24 §:n 2 momenttiin sisäl-
tyvän toimivaltasäännöksen nojal-
la toimivaltainen tutkimaan sen.

Valitus-oikeus hallinto-oikeuden
päätöksestä määräytyi tästä huoli-
matta elatustukilain 28 §:n mu-
kaan. Pykälän 2 momentissa sää-

detystä kiellosta valittaa vakuutus-
oikeuden päätöksestä seurasi, ettei
hallinto-oikeuden elatustukiasiaan
liittyvästä oikeusapua koskevasta
päätöksestä saanut myöskään va-
littaa.

Oikeusapulaki 1 § 1 momentti, 8 §
1 momentti, 24 § 2 momentti ja 26 §
Elatustukilaki 28 § 1 ja 2 momentti

KHO:2018:145

**Vammaispalvelu – Kunnan jär-
jestämisvelvollisuus – Kotikunta
Suomessa – Vakinaista oleske-
lua lähenevä oleskelu toisessa
Euroopan unionin jäsenvalti-
ossa – Henkilökohtainen avus-
taja toisessa jäsenvaltiossa
suoritettavien opintojen ajaksi –
Unionin kansalaisen oikeus liik-
kua ja oleskella vapaasti jäsen-
valtioiden alueella – Rajoitus –
Unionin tuomioistuimen tuomio**

Vaikeavammaisen A oli hakenut
vammasuuden perusteella järjes-
tettävistä palveluista ja tukitoimis-
ta annetussa laissa (vammaspal-
velulaki) tarkoitettua henkilökohtai-
sta apua kotona toimimiseen
Tallinnassa Virossa suoritettavien,
kolme vuotta kestävien korkea-
kouluopintojen ajaksi. A vetosi
asiassa muun ohella siihen, että hän
kotikuntanaan säilyi elinolo-
suhteiden perusteella Espoo huoli-
matta hänen opinnoista johtuvasta
oleskelustaan Tallinnassa. Kor-
keimman hallinto-oikeuden rat-
kaistavana oli kysymys siitä, oliko
Espoon kaupungin myönnettävä
A:lle henkilökohtaista apua Vi-
roon. Euroopan unionin tuomiois-
tuin antoi korkeimman hallinto-oi-
keuden ennakkoratkaisupyynnön
johdosta asiassa tuomion 25.7.2018
(asia C-679/16, A).

Korkein hallinto-oikeus totesi,
että A:ta oli pidettävä vaikeavam-
maisena henkilönä, joka vammais-
palvelulain 8 §:n 2 momentin mu-
kaisesti tarvitsee vammansa tai
sairautensa johdosta välttämättä
henkilökohtaista apua suoriutuak-
seen tavanomaisista elämän toi-
minnoista. A oli Espoon sosiaali-
ja terveyslautakunnan yksilöasioi-
den jaoston alaisen viranhaltijan
päätöksellä sekä yksilöasioiden
jaoston valituksenalaisella päätök-
sellä asetettu Tallinnassa tapahtu-
vien opintojen takia huonompaan
asemaan kuin sellaiset Suomessa
jossakin toisessa kunnassa opiske-

levat henkilöt, joiden kotikuntana
on edelleen säilynyt Espoo ja joille
Espoon kaupunki olisi järjestänyt
vammaspalvelulain mukaista
henkilökohtaista apua. Kysymys
oli siten Euroopan unionin toimin-
nasta annetun sopimuksen 21 ar-
tiklan 1 kohdan vastaisesta vapaa-
ta liikkumista ja oleskelua koske-
van oikeuden rajoituksesta. Asia-
sa ei ollut esitetty sellaisia yleisiä
etua koskevia perusteltuja syitä,
joilla voitaisiin oikeuttaa A:n jä-
senvaltioiden alueella liikkumista
ja oleskelua koskevan vapauden
rajoitus.

Kun otettiin huomioon asiaan
sovellettavat vammaispalvelulain
säännökset, Euroopan unionin toi-
minnasta tehdyn sopimuksen
20 artiklan 1 kohta, 2 kohdan a ala-
kohta ja 21 artiklan 1 kohta sekä
unionin tuomioistuimen asiassa C-
679/16, A, antama tuomio oikeus-
käytäntöviittauksineen, korkein
hallinto-oikeus katsoi, etteivät Espo-
on sosiaali- ja terveyslautakun-
nan yksilöasioiden jaoston alainen
viranhaltija sekä yksilöasioiden
jaosto olleet voineet hylätä A:n ha-
kemusta henkilökohtaisen avusta-
jan palkkauskustannusten korvaa-
misesta pelkästään sillä perusteella,
että A:n oleskelu Tallinnassa
Virossa ei ollut enää satunnaista
vaan lähenevää vakinaista
oleskelua. Tämän vuoksi hallinto-
oikeuden ja sosiaali- ja terveyslau-
takunnan yksilöasioiden jaoston
päätökset oli kumottava ja asia oli
palautettava Espoon sosiaali- ja
terveyslautakunnan yksilöasioi-
den jaostolle A:n hakemuksen mu-
kaista avustajatuntimäärää vastaa-
vien kustannusten korvaamiseksi
A:lle vammaispalvelulain 8d §:n
2 momentin 1 kohdassa tarkoite-
tulla tavalla hänen Tallinnassa
opiskelunsa ajalta.

Euroopan unionin toiminnasta teh-
ty sopimus 20 artikla 1 kohta ja
2 kohta a alakohta, 21 artikla 1 koh-
ta
Sosiaalihuoltolaki (710/1982) 13 §
1 momentti 1 kohta, 14 § 1 mo-
mentti
Kotikuntalaki 2 § 1 momentti
Vammaisuuden perusteella järjes-
tettävistä palveluista ja tukitoimis-
ta annettu laki 1 §, 3 §, 8 § 2 mo-
mentti, 8c §, 8d § 1, 2 ja 4 momentti
Unionin tuomioistuimen tuomio
25.7.2018 asiassa C-679/16, A
(vammaselle tarkoitettu apu)

KHO:2018:146

**Erityisalojen hankintalain
mukainen hankintailmoitus –
Markkinaoikeuden toimivalta
tutkia valitus hankintapäätök-
sestä – Valituksen tutkimatta jät-
täminen – Valittajan velvoitta-
minen korvaamaan kaupungin
energiayhtiön oikeudenkäynti-
kulut markkinaoikeudessa –
Valitusluvan myöntäminen
oikeudenkäyntikulujen korvaus-
velvollisuuden osalta – Korvaus-
velvoitteen kohtuuttomuus**

Kaupungin energiayhtiö oli ilmoit-
tanut erityisalojen EU-hankintail-
moituksella neuvottelumenettelyllä
toteutettavasta höyryputken
maanrakennus- ja putkitöiden ra-
kennusurakasta. Yhtiö oli valitta-
nut kaupungin energiayhtiön teke-
mästä hankintapäätöksestä mark-
kinaoikeudelle hankintapäätök-
seen liitetyn valitusosoituksen mu-
kaisesti.

Markkinaoikeus jätti yhtiön va-
lituksen tutkimatta. Markkina-
oikeudella ei ollut julkisista han-
kinnoista ja käyttöoikeussopimuk-
sista annetun lain (hankintalaki)
eikä vesi- ja energiahuollon, liiken-
teen ja postipalvelujen alalla toimi-
vien yksiköiden hankinnoista ja
käyttöoikeussopimuksista an-
netun lain (erityisalojen hankintala-
ki) nojalla toimivaltaa tutkia vali-
tusta. Hankinnan kohde ei liittynyt
erityisalojen hankintalain 6 §:n 1 ja
2 momentissa määritellyyn toi-
mintaan. Kaupungin energialaitos
ei ollut myöskään hankintalain
5 §:n mukainen hankintayksikkö
harjoittaessaan hankintailmoituk-
sessa tarkoitettua toimintaa.

Markkinaoikeus hylkäsi yhtiön
vaatimuksen kaupungin energia-
yhtiön velvoittamisesta korvaa-
maan yhtiön oikeudenkäyntikulut
ja velvoitti yhtiön korvaamaan
kaupungin energiayhtiön oikeu-
denkäyntikulut 10000 eurolla vii-
västyskorkeineen.

Korkein hallinto-oikeus myönsi
yhtiölle asiassa valitusluvan oi-
keudenkäyntikulujen korvausvel-
voitteen osalta. Korkein hallinto-
oikeus katsoi, että hallintolain-
käyttölain 74 §:n 1 momentti ja
2 momentti huomioon ottaen olisi
kohtuutonta, että yhtiö, joka oli
tehnyt valituksen markkinaoikeu-
delle päätökseen liitetyn valitus-
osoituksen mukaisesti, joutuisi pi-
tämään oikeudenkäyntikulunsa

markkinaoikeudessa vahinkonaan. Kysymys markkinaoikeuden toimivallasta oli tullut esille viran puolesta. Yhtiön ei voitu katsoa myöskään esittäneen markkinaoikeuskäsittelyn aikana hallintolainkäyttölain 75 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 5 §:ssä tarkoitettua aiheutonta väitettä tai muutoin pitkittäneen tahallisesti oikeudenkäyntiä. Vastaavasti kohtuutonta ei ollut, että kaupungin energiayhtiö joutui pitämään oikeudenkäyntikulut markkinaoikeudessa vahinkonaan.

Korkein hallinto-oikeus kumosi markkinaoikeuden päätöksen edeltä tarkoitetuilta osin. Kaupungin energiayhtiö veloitettiin korvaamaan yhtiön oikeudenkäyntikulut markkinaoikeudessa 8000 eurolla viivästyskorkeineen. Kaupungin energiayhtiön vaatimus oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta hylättiin.

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 149 § 2 momentti

Hallintolainkäyttölaki 74 § 1 ja

2 momentti, 75 § 1 momentti

Oikeudenkäymiskaari 21 luku 5 §

KHO:2018:147

Ulkomaalaisasia – Kansainvälinen suojelu – Poissulkemislausekkeen soveltaminen – Henkilökohtainen vastuu – Näytön arviointi

Maahanmuuttovirasto oli katsonut, että Syyrian kansalaisella A:lla oli perustellusti aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi oletetun poliittisen mielipiteen vuoksi ulkomaalaislain 87 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Maahanmuuttovirasto oli kuitenkin katsonut olevan perusteltua aihetta epäillä A:n syyllistyneen rikoksiin ihmiskuntaa vastaan sekä sotarikoksiin ja näin ollen jättänyt turvapaikan myöntämättä ulkomaalaislain 87 §:n 2 momentin 1 kohdan perusteella.

Hallinto-oikeus oli kumonnut Maahanmuuttoviraston päätöksen poissulkemislausekkeen soveltamisen osalta ja palauttanut asian virastolle uudelleen käsiteltäväksi. Hallinto-oikeus lausui perusteluihin muun ohella, että vaikka A oli kertonut suorittaneensa asepalveluksen Syyrian armeijassa vuo-

sina 2010–2012 Damaskoksessa ja Homsissa, oli hänen yksikkönsä rooli sekä hänen oma henkilökohtainen asemansa tässä yksikössä jäänyt jossain määrin epäselväksi. A oli myöntänyt ottaneensa kiinni mielenosoittajia ja etsintäkuulutettuja, mutta kiistänyt osallistuneensa Homsin pommittamiseen tai edes nähneensä sellaista tapahtuneen. Hallinto-oikeus katsoi, että A:n ei voitu katsoa olevan henkilökohtaisesti vastuussa kiinniotettujen henkilöiden myöhemmästä mahdollisesta kidutuksesta, kun erityisesti otettiin huomioon A:n asema armeijan organisaatiossa asevelvollisuutta suorittavana henkilönä.

Hallinto-oikeus oli lisäksi lausunut, että Maahanmuuttovirasto ei ollut voinut pelkästään sen seikan perusteella, että A oli suorittanut asepalvelusta Homsissa samaan aikaan, kun siellä on raportoitu siviiliväestöön kohdistuvaa pommittamista, arvioida olevan perusteltua aihetta epäillä A:n syyllistyneen sotarikoksiin. A oli myös kiistänyt osallisuutensa tällaiseen toimintaan. Maahanmuuttovirasto ei ollut pystynyt osoittamaan, että juuri A:n yksikkö ja A tässä yksikössä olisi osallistunut pommittuksiin. Hallinto-oikeus oli tässä arvioissa antanut painoarvoa UNHCR:n kannanotolle poissulkemislausekkeen suppean tulkinnan periaatteesta.

Maahanmuuttovirasto haki lupaa valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Korkein hallinto-oikeus yhtyi hallinto-oikeuden asiassa esittämiin perusteluihin. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muutettu.

Ulkomaalaislaki 87 §:n 2 momentti

KHO:2018:148

Toimeentulotuki – Perusmeno – Kansaneläkelaitos – Tarpeellinen terveydenhuoltomeno – Lääkekannabisvalmiste – Fimean erityislupa – Yleinen hoitokäytäntö – Lääkkeen valmisteyhteenvedon mukainen käyttöaihe – Masennus – Asiantuntijalääkäri

Kansaneläkelaitos oli hylännyt A:n perustoimeentulotukihakemuksen siltä osin kuin hän oli hakenut rajattua maksusitoumusta erityis-

luvallisille lääkekannabisvalmisteille.

Asiassa oli ratkaistavana, oliko A:lle määrätystä lääkekannabisvalmisteista aiheutuvia menoja pidettävä toimeentulotuesta annetun lain 7b §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisina sellaisina muina kuin perusosaan sisältyvinä terveydenhuoltomenoina, jotka otetaan tarpeellisen suuruisina huomioon perustoimeentulotukea myönnettäessä.

Korkein hallinto-oikeus totesi päätöksessään, että pelkästään siitä, että lääkemääräyksen oli antanut yksityinen lääkäri eikä julkisen terveydenhuollon palveluksessa oleva lääkäri, ei lähtökohtaisesti seurannut, ettei lääkevalmisteen hankintaan käytettyjä menoja voitu pitää toimeentulotuesta perusmenoiksi hyväksyttävänä terveydenhuoltomenoina.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että viimesijaisena taloudellisena tukena olevan perustoimeentulotuen myöntämisestä päättävä viranomaisena voi lääkemenojen tarpeellisuutta toimeentulotukilain 7b §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla arvioidessaan ottaa huomioon, onko lääkemääräyksen mukainen lääkitys yleisen hoitokäytännön mukaista. Vaikka Kansaneläkelaitoksen tehtävään perustoimeentulotuesta päättävänä viranomaisena ei kuulukaan lääketurvallisuudesta huolehtiminen eikä lääkäreiden toiminnan valvonta, sillä on lääkemenojen tarpeellisuutta arvioidessaan toimivaltaa arvioida myös lääkemääräysten perusteltavuutta kulloinkin ratkaistavana olevassa yksittäistapauksessa. Kansaneläkelaitoksen tulee tässä arvioinnissaan ottaa huomioon toimeentulotuen asiakkaalta saatu selvitys ja tarvittaessa sen tulee pyytää asiakkaalta myös lisäselvitystä asiasta. Kansaneläkelaitos voi arvioinnissa käyttää hyväksi myös omaa asiantuntemustaan sekä asiantuntijalääkäreiltään yleisesti tai yksittäisessä tapauksessa saamaansa selvitystä. Jos asiantuntijalääkäri on osallistunut yksittäisen asian valmisteluun, lääkärin perustellun arvion on ilmentävä asiakirjoista Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 22 §:ssä edellytetyllä tavalla.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että Fimean lääkevalmisteen luovuttamiselle myöntämää erityis-

lupaa ei voitu lääkevalmisteen yleisen hoitokäytännön mukaisuutta tai hakijan erityistä tarvetta koskevan selvityksen puuttuessa pitää yksinään riittävänä perusteenä lääkevalmisteesta aiheutuneen menon huomioon ottamiseksi perustoimeentulotukea myönnettäessä.

A oli vaatinut hänelle lääkekannabiksesta aiheutuvan noin 950 euron kuukausittaisen menon huomioon ottamista perusmenona päätettäessä perustoimeentulotuen myöntämisestä hänelle. Asiassa saadusta selvityksestä ilmeni, että yksityislääkäriin A:lle masennuksen hoitoon antamaa lääkemääräystä ei voitu pitää yleisen hoitokäytännön mukaisena eikä masennus ollut kysymyksessä olevien lääkkeiden valmisteyhteenvedossa mainittu käyttöaihe. Asiassa ei ollut ilmennyt, että yleisestä hoitokäytännöstä tai lääkkeelle ilmoitetuista käyttöaiheista poikkeaminen olisi esillä olevan tilanteen olosuhteissa perusteltua esimerkiksi lääkkeen kokeellisen käytön takia tai että sille olisi ollut A:n tilanteessa jokin muu sellainen erityinen lääketieteellinen peruste, jonka takia lääkekannabiksesta aiheutuvia lääkemenoja olisi tullut pitää toimeentulotuesta annetun lain 7b §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuina tarpeellisina terveydenhuoltomenoina.

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen ja saattoi voimaan Kansaneläkelaitoksen päätöksen.

Laki toimeentulotuesta 1 §, 2 § 1 momentti, 7 ja 7b § 1 momentti 4 kohta

Laki kansaneläkelaitoksesta 20, 22 ja 22a §

Ympäristöasiat

KHO:2018:144

Maankäyttö ja rakentaminen – Asemakaavan muutos – Yleiskaavan ohjausvaikutus – Asemakaavan sisältövaatimukset – Liikerakentaminen – Rakennetun ympäristön vaaliminen – UNESCO:n maailmanperintökohde – Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet – Vanha Rauma – Katselmus

Asemakaavan muutosalue sijoittui Rauman ydinkeskustaan 4,15 heh-

taarin alueelle. Asemakaavan tavoitteena oli tiivistää kaupunkikeskustaa, uudistaa alueen liikerakennuskantaa sekä järjestellä alueen liikennettä. Asemakaavan muutosalueen itäpuolella oli UNESCO:n maailmanperintökohde Vanha Rauma, joka oli myös mainittu valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY 2009) koskevassa inventaariossa ja sen kohdekuvauksessa. Kohdekuvauksen mukaan Vanha Rauma oli kulttuurihistoriallisesti poikkeuksellisen arvokas alue, jonka toiminnot elävänä asuinalueena ja kaupallisena keskuksena olivat säilyneet yhtenäisenä kokonaisuutena.

Asemakaava-alueella oli voimassa oikeusvaikutteinen yleiskaava, jossa kaavamuuosalue oli keskustatoimintojen aluetta (C). Asemakaava-alue sijaitsi yleiskaavassa osoitetun rajauksen UNESCO:n maailmanperintökohteen suojavyöhyke (sv2) sisällä. Rajausta koskevan yleiskaavamääräyksen mukaan alueen rakennus- ja liikennesuunnitelmissa ja toiminnoissa oli otettava huomioon Vanhan Rauman kulttuurihistoriallisen ja kaupunkikuvallisen erityisaseman vaaliminen.

Asemakaavassa osoitettu kokonaisrakennusoikeus oli yhteensä noin 59000 km² ja kerrosalan lisäys voimassa olevaan kaavaan verrattuna oli 42320 km². Asemakaavamuutoksessa oli muun ohella liikerakennuksen korttelialueelle osoitettu 16500 km²:n suuruisen kauppakeskusliikerakennuksen rakennusala, pysäköintitiloja sekä linja-autoaseman terminaali ja laiturialue. Lisäksi asemakaavassa oli osoitettu korttelialueita asuin-, liike- ja toimistorakennuksille sekä pysäköintilaitokselle. Asemakaavassa oli muun ohella määräyksiä rakennusten vesikaton ylimmän kohdan korkeusasemasta ja Kanalin puistoalueesta. Kaikkia korttelialueita koski kaavamääräys UNESCO:n maailmanperintökohteen suojavyöhykkeestä (sv3). Kaavamääräyksen mukaan alueen rakennus- ja liikennesuunniteluissa ja toiminnoissa oli otettava huomioon Vanhan Rauman kulttuurihistoriallisen ja kaupunkikuvallisen erityisaseman vaaliminen. Asemakaavan yhteydessä oli lisäksi hyväksytty kaavamääräyksellä sitoviksi saatetut rakentamistapa-

määräykset, joissa oli muun ohella yksityiskohtaisia määräyksiä Vanhan Rauman huomioon ottamisesta alueen rakentamisessa.

Asiassa oli arvioitava, oliko yleiskaava ollut riittävästi ohjeena asemakaavaa laadittaessa ja oliko asemakaavassa otettu huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 2 momentin vaatimus rakennetun ympäristön vaalimisesta ottaen huomioon Vanhan Rauman alueen poikkeuksellinen kulttuurihistoriallinen arvo.

Asemakaavassa osoitettu uusi kauppakeskusliikerakennus sijaitsi Vanhan Rauman välittömässä läheisyydessä siten, että se rajautui Vanhan Rauman vieressä olevaan kapeaan Kanalin puistoalueeseen. Liikerakennus olisi alueella nykyisin sijaitsevaa kauppakeskusrakennusta huomattavasti suurempi. Kauppakeskusrakennuksen enimmäiskorkeus jäisi kuitenkin osin sitä ympäröiviä rakennuksia matalammaksi. Katselmuksessa tehtyjen havaintojen perusteella näköyhteys Vanhan Rauman suunnasta asemakaava-alueelle ja uuteen kauppakeskusrakennukseen oli rajallinen. Alueiden väliin jäi Kanalin alue puustoitteen sekä osin muita uudempia rakennuksia ja esimerkiksi uuden kauppakeskusrakennuksen pääsisäänkäyntiä vastapäätä sijaitsi nykyisin uudehko kauppakeskusrakennus. Asemakaava-alueen liikenne oli osoitettu kulkemaan Vanhasta Raumasta pois päin.

Asemakaavan valmisteluaineistoihin sisältyi kaksi kaupallista selvitystä Rauman alueesta ja Vanhan Rauman kaupan rakennetta koskeva selvitys. Asemakaava todennäköisesti lisäisi Rauman keskustan vetovoimaa ja vaikuttaisi näin myös Vanhan Rauman elinvoimaisuuteen ja sen liikkeiden toimintaedellytyksiin positiivisesti. Toisaalta asemakaavalla ei voitu taata, etteikö osa Vanhassa Raumassa toimivista liikkeistä siirtyisi uuteen kauppakeskukseen. Pienliikkeiden siirtymistä Vanhan Rauman alueelta kauppakeskukseen oli rajoitettu kauppakeskuksen alle 200 neliömetrin liiketilojen määrää rajoittavalla asemakaavamääräyksellä.

Selvitysten perusteella asemakaavasta aiheutuvat vaikutukset Vanhaan Raumaan kaupallisena keskuksena olivat välillisiä. Selvi-

tysten perusteella ei voitu päätellä, että asemakaavanmuutos johtaisi Vanhan Rauman maailmanperintökohteen kulttuuriarvoille olennaisen elinvoimaisuuden heikkenemiseen lainvastaisella tavalla. Asemakaava täytti riittävässä määrin selvityksille asetettavat vaatimukset.

Kun otettiin huomioon maailmanperintökohteen suojavyöhykettä koskevat asemakaavamääräykset, asemakaavamääräyksiin sisältyvät rajoitukset kaava-alueen rakennusten enimmäiskorkeuksista, kaavapäätöksen yhteydessä hyväksytyt sitovat rakentamistapa-määräykset sekä kaava-alueen sijainti keskustatoimintojen alueella, asemakaavassa oli riittävästi otettu huomioon yleiskaavamääräys Vanhan Rauman kulttuurihistoriallisen ja kaupunkikuvallisen erityisaseman vaalimisesta sekä asemakaavalle maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:ssä ja valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa asetetut sisältövaatimukset rakennetun ympäristön vaalimisesta.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 §, 24 § 2 momentti, 42 § 1 momentti, 54 § 1 ja 2 momentti, 57 § 1 momentti ja 71 c §
Kuntalaki (365/1995) 90 § 2 momentti (1375/2007)

KHO:2018:149

Ympäristövaikutusten arviointimenettely – Arviointimenettelyn soveltaminen yksittäistapauksessa – Hallintovalitus – Täytäntöönpanomääräys – Päätöksen täytäntöönpano lainvoimaa vailla olevana

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, joka oli ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 13 §:ssä tarkoitettuna päätöksellä velvoittanut hankkeesta vastaavan toteuttamaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn, ei voinut päättää arviointimenettelyn keskeyttämisestä sillä perusteella, että hankkeesta vastaava oli hakenut muutosta sen päätökseen. Hankkeesta vastaavan aloitteesta arviointimenettely voitiin toteuttaa siitä huolimatta, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös ei ollut lainvoimainen. Hallintolainkäyttölain 32 §:n 1 momentissa tarkoitettua täytäntöönpanomääräyksen antaminen

hankkeesta vastaavan hakemuksesta ei näin ollen ollut tarpeen.

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 3 §, 11 § 1 momentti, 13 §
Hallintolainkäyttölaki 31 §, 32 § 1 momentti

KHO:2018:150

Ympäristölupa – Tuulivoimala – Meluselvitykset – Melutason ohjearvot – Kapeakaistaisuus – Valtioneuvoston asetuksen soveltaminen

Yhtiö A oli hakenut ympäristölupaa kuuden tuulivoimalan toimintaan. Korkein hallinto-oikeus toteasi, että ympäristöluvan myöntämisen edellytyksiä arvioidaan tehtyjen selvitysten ja toiminnasta etukäteen arvioitavissa olevien vaikutusten perusteella. Asiassa oli tähän nähden otettava asukas-yhdistyksen valituksen johdosta kantaa siihen, oliko ympäristölupaharkintaa varten laadittu meluselvitys tehty asianmukaisesti. Asiassa oli kysymys myös siitä, voitiinko hakemuksen kuulutusajan jälkeen voimaan tullutta tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista annettua valtioneuvoston asetusta (1107/2015) ottaa huomioon ympäristölupaharkinnassa.

Valtioneuvoston asetus (1107/2015) ei tullut hakemuksen kuulutusajankohta huomioon ottaen välittömästi sovellettavaksi hakemuksen käsittelyyn. Asetuksen mukaiset melutason ohjearvot oli kuitenkin tämän estämättä voitu ottaa hankkeen ympäristölupaharkinnassa uutena taustaselvitysaineistona huomioon, kun on arvioitu terveyshaitta, muuhun merkittävään ympäristön pilaantumiseen ja eräistä naapurisuhteista annetun lain 17 §:n mukaiseen rasitukseen liittyviä ympäristöluvan myöntämisen edellytyksiä, sekä asetettaessa lupamääräyksiä.

Mainitun valtioneuvoston asetuksen mukaisten ohjearvojen tavoitteena oli ehkäistä yleisesti melun aiheuttamia haittoja. Ohjearvojen tulkinnaissa ei näin ollen voitu ottaa huomioon mahdollisia yksilöllisiä eroja melun kokemisessa. Tuulivoimalan ja asutuksen väliselle etäisyydelle ei lainsäädännössä ollut myöskään annettu sitovia tai ohjeellisia arvoja.

Tuulivoimaloiden melun mallintamisesta oli annettu ympäristöhallinnon ohje. Jos ohjeen mukaan laskettu melu on altistuvalla alueella kapeakaistaista, mittaus-tulokseen tehdään valtioneuvoston asetuksen mukainen 5 dB:n lisäys ennen sen vertaamista ohje-arvoihin. Hanketta varten tehdyn meluselvityksen mukaan melu oli tietyllä taajuudella kapeakaistaista. Kun kuitenkin otettiin huomioon, että asiassa saadun selvityksen mukaan lähin lomarakennus sijaitsi 1,6 kilometrin etäisyydellä ja lähimmät pysyvä asutuksen rakennukset noin 2,2 kilometrin etäisyydellä lähimmästä tuulivoimalasta sekä se, että melun kapeakaistaisuuden vaikutus väheni melulähteen etäisyyden kasvaessa haitan kohteeseen, kapeakaistaisuudesta ei ennalta arvioiden aiheutunut sellaista haitallista vaikutusta, joka olisi edellyttänyt valtioneuvoston asetuksen perusteella laskentatuloksen korjausta.

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 39 § 2 momentti, 49 § ja 209 §
Valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015)

Verotusasiat

KHO:2018:133

Tuloverotus – Yleishyödyllinen yhteisö – Toimiminen välittömästi yleiseksi hyväksi – Laksäätteen koulutustoiminnan lakkaaminen – Kiinteistön vuokraustoiminta – Sijoitustoiminta

A Oy oli yhtiöjärjestykseensä merkityn toimialan mukaisesti pitänyt yllä toisen asteen oppilaitosta ja ammattikorkeakoulua. Yhtiöjärjestyksessä oli määrätty voitonjakokiellosta ja varojen kohtelusta yhtiön purkautuessa tavalla, joka tuki yleishyödyllisyysasemaa. A Oy:tä oli ennen verovuotta 2017 toimitetuissa tuloverotuksissa pidetty tuloverolain 22 §:ssä tarkoitettuna yleishyödyllisenä yhteisönä.

B Oy:n oli tarkoitus jatkaa 1.1.2017 alkaen sitä lakisäateistä ja luvanvaraista koulutustoimintaa, jota A Oy ja E-säätiö olivat toisistaan erillään harjoittaneet ja johon A Oy:n omistamia kiinteistöjä oli osaltaan käytetty. A Oy ja E-säätiö olivat tehneet hakemuksen koulu-

tuslupiensa lakkauttamisesta niin, että ne päättyisivät 31.12.2016. A Oy:n ja E-säätiön opetus- ja muun henkilökunnan oli tarkoitus siirtyä B Oy:n palvelukseen. Myös koulutustoiminnassa käytettävät laitteet ja kalustot oli tarkoitus siirtää B Oy:lle. A Oy:n käsityksen mukaan B Oy oli yleishyödyllinen yhteisö.

Koulutustoiminnan siirtämisen jälkeen A Oy:n toiminta käsittäisi koulukiinteistön vuokraamisen B Oy:lle tämän koulutustoimintaa varten, B Oy:n osakkeiden (50 prosenttia osakekannasta) ja F Oy:n osakkeiden (13 prosenttia osakekannasta) omistamisen sekä muiden varojen hallinnoimisen. Tarkoitus oli, että A Oy olisi sijoitustoimintansa tuotoilla kattanut kiinteistöjen vuokraamisesta aiheutuva kuluja ja mahdollisella ylijäämällä rahoittanut investointeja.

A Oy:lle ei jäänyt koulutustoiminnan siirron jälkeen lainkaan omaa varsinaista yleishyödyllistä toimintaa. Yhtiötä ei voitu pitää tuloverotuksessa yleishyödyllisenä yhteisönä pelkästään sillä perusteella, että sen omistamia kiinteistöjä vuokrattaisiin mahdollisesti yleishyödyllisenä pidettävää toimintaa harjoittavan ja yhtiön puoleksi omistaman toisen osakeyhtiön käyttöön. Verohallinnon ennakkoratkaisu verovuodelle 2017.

Tuloverolaki 22 § 1 momentti ja 23 § 1 momentti

KHO:2018:137

Henkilökohtaisen tulon verotus – Tulon veronalaisuus – Ansio-tulo – Rikoksella aiheutettu vahinko – Vahingonkorvaus – Törkeä velallisen epärehellisyys – Korvauksen maksaminen

A oli toiminut B Oy:n toimitusjohtajana. B Oy oli vuonna 2008 maksanut A:lle rahapalkkaa yhteensä noin 1,3 miljoonaa euroa. Kyseinen määrä oli verotettu A:n sanotun verovuoden ansiotulona. Helsingin hovioikeus oli vuonna 2013 antamallaan lainvoimaisella tuomiolla katsonut, että palkanmaksussa oli osin ollut kysymys törkeästä velallisen epärehellisyydestä, ja velvoittanut A:n korvaamaan B Oy:n konkurssipesälle rikoksella aiheutettuna vahinkona 732 000 euroa. A oli hovioikeuden tuomion perusteella vaatinut, että hänen B Oy:n konkurssipesälle kor-

vattavaksi määrätty 732 000 euroa on poistettava hänen verovuoden 2008 verotettavasta ansiotulostaan.

A ei ollut suorittanut B Oy:n konkurssipesälle osakaana 732 000 euron määrästä. Kun lisäksi otettiin huomioon se, että asiassa oli kyse törkeästä velallisen epärehellisyydestä eikä sellaisesta rikoksesta, joka tarkoittaisi toiselle kuuluvien varojen anastamista, korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei A:n veronalaiseksi ansiotuloksi luettua määrää ollut oikaistava. Verovuosi 2008.

Tuloverolaki 29 § 1 momentti, 61 § 2 momentti ja 110 § 1 momentti

KHO:2018:139

Perintöverotus – Lesken hallintaoikeuden arvon laskeminen – Perukirjassa ilmoitettu tasinkoetuoikeus – Avio-oikeus – Asunto perittävän omistuksessa

Perittävä oli yksin omistanut puolisojen yhteisenä kotina käytetyn asunnon. Ositusta ei ollut toimitettu, mutta leski oli perukirjassa vedonnut avioliittolain mukaiseen tasinkoetuoikeuteensa sekä oikeuteen pitää asunto jakamattomana hallinnassaan. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että tällaisessa tilanteessa, jossa perukirjan perusteella arvioiden koko asunto jäi kuulumaan perillisten kesken jaettavaan jäämistöön, asuntoon kohdistuvan lesken hallintaoikeuden arvo oli perintöverotuksessa laskettava ja vähennettävä asunnon koko arvosta eikä sen puoliosuudesta. Vuonna 2014 toimitettu perintöverotus.

Perintö- ja lahjaverolaki 9 § 3 momentti ja 25 § 1 momentti
Perintökaari 3 luku 1 a § 2 momentti
Avioliittolaki 103 § 2 momentti

KHO:2018:142

Arvonlisävero – Kiinteistöinvestointi – Kiinteistöinvestointia koskevan vähennyksen tarkistaminen – Tarkistuskausi – Käytötarkoituksen muutos ennen tarkistuskauden alkamista

Televisiotuotantoalalla toiminut A Oy rakennutti omakotitalon, jonka rakentamisvaiheista A Oy tuotti dokumentaarisen tv-sarjan. Yhtiö

oli tiedustellut ennakkoratkaisuhakemuksessaan muun ohella sitä, voiko A Oy rakentamisvaiheessa vähentää omakotitalon rakentamiseen liittyviin hankintoihin sisältyvän arvonlisäveron. Talon lopullista käyttötarkoitusta rakennustöiden jälkeen ei vielä tiedetty.

Korkein hallinto-oikeus katsoi esitetyn selvityksen perusteella, että talon rakentaminen palveli ensisijaisesti talon rakentamista kuvaavan televisio-ohjelmasarjan tekemistä ja siten yhtiön arvonlisäverollista televisiotuotantoa. Yhtiö sai vähentää rakentamispalveluihin sisältyneen arvonlisäveron. Talon valmistumisen jälkeen vähennysoikeuden kannalta määrävänä tekijänä ei kuitenkaan voitu enää pitää talon käyttämistä sen rakentamista kuvaavassa televisiotuotannossa. Vähennystä oli tämän vuoksi tarvittaessa oikaistava jo ennen kiinteistöinvestoinnin vähennyksiin sovellettavan tarkistuskauden alkamista arvonlisäverolain 121 b §:n 2 momentin mukaisesti, mikäli ennen talon valmistumista selvisi, ettei valmista taloa oteta A Oy:n vähennykseen oikeuttavaan käyttöön. Ennakkoratkaisu ajalle 4/2016–12/2017.

Arvonlisäverolaki 102 §, 119 § ja 121 b § 2 momentti

➔ KKO:N VALITUSLUVAT

KKO VL:2018-80

Työsopimus – Lomauttaminen – Irtisanomisajan palkka – Työsopimuksen raukeaminen

Diaarinumero: S2018/389

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Kymenlaakson käräjäoikeus 17.5.2018 L17/6861

Työntekijälle oli myönnetty täysi työkyvyttömyyseläke hänen oltuaan lomautettuna yli 200 päivää. Työntekijä oli irtisanonut työsopimuksensa työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisen jälkeen. Kysymys siitä, oliko työntekijällä työsopimuslain 5 luvun 7 §:n 3 momentin nojalla oikeus irtisanomisajan palkkaa vastaavaan korvaukseen.

KKO VL:2018-82**Vahingonkorvaus – Korvattava vahinko – Kärsimys – Pahoinpity**

Diaarinumero: R2018/340

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 7.3.2018 R17/1232

A oli tuomittu hätävarjelun liioitteluna tehdystä pahoinpitelystä. Kysymys A:n velvollisuudesta suorittaa kärsimyskorvausta asianomistajalle.

KKO VL:2018-88**Menettämisseuraamus – Hyödyn menettäminen**

Diaarinumero: R2018/45

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 17.11.2017 R17/382

A oli virolaisen yhtiön puolesta yhdessä yhtiön omistajan kanssa myynyt internet-sivuston kautta alkoholituotteita Suomeen. Hovioikeus oli tuominnut A:n rangaistukseen törkeästä veropetoksesta sillä perusteella, että A oli tosiasiallista päätösvaltaa käyttävänä laiminlyönyt valmisteverotuslain ja arvonlisäverolain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden. A oli tuomittu menettämään valtiolle rikoksen tuottamana taloudellisena hyötynä määrä, joka oli vastannut vältettyjen verojen määrää. Kysymys menettämisseuraamuksen tuomitsemisen edellytyksistä.

KKO VL:2018-89**Rikosoikeuden ajallinen ulottuvuus – Lievemman lain periaate – Rangaistuksen määrääminen – Ehdollinen vankeus – Oheisrangaistus – Yhdyskuntapalvelu**

Diaarinumero: R2018/532

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Rovaniemen hovioikeus 17.5.2018 R17/323

Vastaaja oli tuomittu yhteiseen 8 kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen rikoksesta, joka oli tehty ennen rikoslain 6 luvun 10 §:n 1 momentin muutoksen voimaantuloa, ja rikoksista, jotka oli tehty tämän ajankohdan jälkeen. Kysymys siitä, voitiinko vastaajalle tuomita ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksena yhdyskuntapalvelua.

KKO VL:2018-91**Ympäristörikos – Ympäristön turmeleminen – Syyte – Syytesidonnaisuus**

Diaarinumero: R2018/371

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Rovaniemen hovioikeus 22.3.2018 R16/915

Kaivosyhtiön jätevesipäästöissä oli ollut eräitä ympäristölle haitallisia aineita huomattavasti suurempia määriä kuin yhtiön ympäristölupahakemuksessa oli arvioitu. Yhtiölle myönnetyssä ympäristöluvassa ei ollut annettu määräyksiä kyseisten aineiden päästöraja-arvoista.

Kysymys siitä, mikä merkitys ympäristölupahakemuksessa esitetyillä ja ympäristölupapäätöksen kertoelmaosaan kirjatulla tiedoilla

oli arvioitaessa sitä, olivatko yhtiössä päätösvaltaa käyttäneet henkilöt päästäneet ympäristöön ainetta ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti ympäristön turmelemisrikoksen tunnusmerkistössä tarkoitettulla tavalla.

Kysymys myös siitä, oliko vastaaja erään toisen tapahtumakulun osalta tuomittu muusta teosta kuin siitä, josta hänelle oli vaadittu rangaistusta.

KKO VL:2018-92**Veropetos – Törkeä veropetos – Rikosoikeuden ajallinen ulottuvuus – Lievemman lain periaate – Euroopan unionin oikeus**

Diaarinumero: R2018/760

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 17.8.2018 R17/1058

Vastaaja oli yhtiön hallituksen jäsenenä sen toiminnassa tilannut ja vastaanottanut Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta jäätelötuotteita. Hän oli jättänyt antamatta jäätelötuotteista veroilmoitukset ja jättänyt valmisteverot maksamatta. Saatuaan viranomaiselta kehoituksen ilmoittaa jäätelön tuonnista hän oli jättänyt ilmoittamatta vastaanottamistaan jäätelötuotteista. Vastaaja tuomittiin törkeästä veropetoksesta rikoslain, valmisteverotuslain sekä teko aikaan voimassa olleen makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain nojalla. Tuomitsemishetkellä voimassa olleiden säännösten mukaan jäätelöstä ei ollut suoritettava valmisteveroa. Kysymys lievemman lain periaatteen soveltamisesta.